

Qvadragesimale Ambrosianvm Dvplex, In Dvos Tomos Divisum

In Hoc Opere Per Singvlos Qvadragesimæ dies habetur bina Concio cum Morali, iuxta Euangelia, quæ in Ecclesia Mediolanensi leguntur. Cvm Indicibvs, Sacræ Scriptvræ, Et Rervm notabilium, cum Summa Concionum & Thematum Euangeliorum. Accomodantvr Hæe Conciones Ad Vsvm Romanum pro Quadragesima & ...

Tomvs Primvs, Continens Conciones A Dominica Prima, Qvæ Dicitvr In Capite, vsque ad quartam exclusiuè, quæ dicitur de Caeco

Bellintani, Mattia

Coloniae Agrippinae, 1626

Fer. VI. Erat quidam languens Lazarus de Bethania, &c. Ioan. 11. 1.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55873)

homines ab ea procreentur) multò magis vita illa vera, quæ felices factura est sui possessores, vnicam habet saturiginem, vnumque fontem; nè putemus vnde quaque eundum, huc illucque; discurrendum, quali rumpantur fontes abyssi magnæ, ad dandam vitam mortalibus. Hic verò fons, quòd non alibi, quàm apud Deum possit reperiri, inquit Regius Psaltes. Quoniam apud te est fons vitæ. Propterea enim Deus ipse quoque præcipiebat per Moysen: *Cæue, nè offeras holocausta tua in omni loco, quem videris; sed in eo, quem elegerit Deus.* Quid enim erat Deo offerre holocausta, nisi vitam offerre Deo, quam licetè poterant, vt illam ab eo haurirent, qua indigebant, & quam ad Deum pertinebat hominibus communicare? Vt ergò scirent per vnum fontem, vnumque canalem daturum se illis vitam, quam experebant, vnico in loco voluit sibi ab illis offerri holocausta. Qui verò sit fons iste, possumus ab initio Euangelij sancti Ioannis elicere. *Verbum erat apud Deum* Dicitur ibi, ac deinde: *In ipso vita erat. Et vita erat lux hominum.* At hodie apertissime nobis hæc veritas innotescit, dicente Domino Iesu. *Ego sum resurrectio & vita. Qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, viuet. Et omnis, qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum.* Et interrogata Martha. *Credis hoc?* respondit. *Vtique Domine ego credidi, quia tu es Christus Filius Dei viui, qui in hunc mundum venisti.* Facto que probatur, dum quadriduanus mortuus resuscitatur.

Hoc igitur vt aperte cum vitæ emolumento intelligamus, duo nobis ipsis proponamus. Alterum, quæ, & quanta sit vitæ indigentia nostra. Alterum verò, quòd in Christo sit, ad viuificandum nos, plena atque perfecta sufficientia. Indigentia nostra apparet in Lazaro, qui & mortuus erat, & sepultus, quinimò iam ferebat. Sufficientia in Christo manifesta est, quando talem mortuum ad vitam reuocauit, quam à Patre submissa voce implorauit, & defuncto magna emissa voce communicauit.

Circa indigentiam primò attendimus, per mortem corporalem intelligi spiritua-

lem, ex quo postea facile inferitur, quanta sit miseria, & propterea quanta sit indigentia nostra. Planum est per corporalem mortem, spiritualement intelligi. Idem enim Dominus liberaturus à corporali Lazarum dixit. *Qui credit in me, etiamsi mortuus fuerit, viuet.* Quomodo autem qui corporaliter mortuus est, credere potest in Christum? At mortuus in peccatis & in anima, per fidem reuocatur ad vitam. Rursus ait. *Omnis, qui viuit, & credit in me, non morietur in æternum.* Euidētissimum est autem, etiam credentes mori corporaliter. De morte igitur spirituali loquitur Dominus. Et quòd per mortem corporalem illa figuratur, hinc patet, quòd Martha dixit Dominus. *Resurget frater tuus.* Quòd certè intellexit à morte corporali. Ad hoc tamen probandum, subiecit verba illa de morte spirituali. Idem de vita dicendum est, quòd per corporalem spiritualis designatur.

Ratio huius est multiplex. Prima generalis est, quòd communiter per sensibilia percipimus intelligibilia: nam omnis nostra cognitio ortum habet à sensu. Vnde & philosophi per visibilia ascenderunt vsque ad cognitionem Dei. Idem enim Deus fecit hæc, quæ apparent, vt per ea apparent non apparentia, & Ipse in primis. Propterea in ultimo opere manuum suarum posuit imaginem suam, ad quam duo spectant, quòd ipsa sit obiectum, in quo apparet Deus, & ipsamet sit in se, & per se cognoscens Deum: in hoc similis Deo, seipsum cognoscenti. Cognitio autem ista, vita est nobilissima, cuius obscuratio & priuatio, mors est. In qua duo, obscuratio obiecti, quòd est imago: & obscuratio oculi, qui est potentia. Quæ mors vt cognosceretur, data est mors corporalis. Sicut enim per bona corporalia intelliguntur spiritualia; ita per mala corporalia, spiritualia discernuntur. Mala spiritualia sunt peccata, & ideo à sola creatura. Corporalia, quæ sunt pænæ, sunt à Deo, qui per has vult, vt cognoscantur spiritualia mala. Sic & exteriora nostra indicant interiora. *Cor gaudens exhilarat faciem: In mœrore animi deicitur spiritus.*

Secunda causa est, quia spiritualis mors est causa corporalis: illa enim est culpa,

Nun 3 hæc

hæc pœna. Per obedientiam quippe factus est homo, sicut & cætera omnia, dicente Creatore, *Fiat hoc, & hoc. Mandauit enim* *Genes. 1.* *Et creata sunt.* Ergo per inobedientiam destrui debet. Naturalia si desineret obedire, desinerent esse: sed statuit ea in æternum, quia non parere non possunt, ducta semper ab instinctu nature, dato illis à Deo. At homo potest non obedire, & propterea potest interire. Ideo mox ut creatus est præter communem quoque cæteris obedientiam, speciale mandatum suscepit pertinens ad tuendum esse illud, quod per primam acceperat obedientiam, cui præcepto si obtemperasset, & primo susceptum esse conseruaret, & alius nobiliusque valde conseruaret. Si vero abnueret obedire, primum illud esse, quod obediens acceperat, protinus exsufflaret. Parere non voluit, manere non potuit. Recusauit obedientiam, existentiam expoliavit.

Gen. 2. 14. Vixerat obediens, mortuus est inobediens. *Ne comedas* (inquit) *si comederis, morieris.* Et vide Diuinam sapientiam. Comestione renebatur vita. Ideo præcipitur: Vide, ne quod ad vitam ordinatum est, generet mortem; quod proculdubio eueniet, si in esca sumenda non fueris mandato, quod tibi præcipio, humiliter obsequens; quo tibi statuo, ut edas de cæteris omnibus, ab hoc vero abstineas. At

Deut. 32. 15 vero quid fuit inobedientia illa, nisi derelinquere Deum factorem suum, & recedere à Deo salutari suo? Præcepti contemptor Adam dereliquit Factorem, qui fecerat illum ad imaginem suam. Recessit à salutari, qui ordinauerat ad æternam salutem. Ac proinde & salutem perdidit: Quia longè a peccatoribus salus, quæ est vita spiritualis; sic spirituale obiens mortem, & vitam pariter amisit corporalem, portas mortis ingrediens, quam vitam acceperat à Factore. Ergo mors spiritualis generat corporalem. Et quoniam effectus similitudinem aliquam causa suæ necessarîo consequitur; similes oportet sint mortes, spiritualis & corporalis, ut apte per unam nempe corporalem, altera, quæ est spiritualis, designetur.

Mat. 19. 17 Vbi primum vides, quam apte atque prudenter disseruerit Dominus. *Si vis ad vitam ingredi, serua mandata.* Et docuerit Moyses: *Custodiatis vniuersa mandata, quæ ego*

præcipio vobis, ut possitis introire, & possidere terram, ad quam ingredimini. Multoque in ea *viuatis tempore.* Viuere in terra illa longo tempore, vitam portendebat æternam. Vides præterea, quod sicut spiritus, qui intrat, agit exteriora nostra, unde discernitur à mortuo viuens. Ità mentis varia dispositio varios effectus externe producit. Et sicut mens agit manum, ita mentis ipsius qualitates in membris varia morionum influunt genera. Hinc Salomon. *Vita carnis sanitas cordis; putredo ossium inuidia.* Rursus. *Animus gaudens atatom firidam facit: spiritus tristis exsiccat ossa.* Ex quibus habes, quod sanitas cordis lætitia est, quæ carni dat vitam florentem: tristitia vero cuiusmodi est inuidia, infirmitas est mentis, quæ nedum carnes molles offendit, verum & ossa, corrumpens videlicet & exsiccat medullam eorum; quæ est magna infirmitas corporis. Quid mirum ergo, si tanta mentis alteratio, qua se à Deo subiectione subtrahit, corpus in tantam morborum ac miseriarum cloacam deturbauit, ut etiam mortem nulla ratione posset euitare? Disce itaque mentem componere, ut inde quasi ex sanctuario deriuat fluiuius aqua viuæ, lætificans totam ciuitatem, id est omnia nostra, ut bene feliciterque viuamus.

Tertia causa, quam obrem per corporalem mortem intelligitur spiritualis, est vtriusque similitudo. Ideo autem similes sunt, quia ex vna procedit altera, ut dictum est. Quæ similitudo dispicienda est, ut in mentem veniant proprietates mortis animæ: quod multum iuuat dignoscere, ut digne abhorreamus illam, diligenterque vitemus. Iussit Dominus, ut attente dispiceretur quicquid auertere voluisset a colendo ipso vero Deo, siue is veniret sub prætextu numinis, quasi propheta esset, ac diuinus, futura prædicans atque prædicens; siue is esset propinquus & carus, veluti frater, filius, vxor, aut amicus valde dilectus: siue multitudine vigeret atque potestate, sicut ciuitas tota. *Quare sollicitus & diligens erit: et veritate perspiciat; si inuenerit certum esse quod dicitur, & abominationem hanc opere perpetratam, statim percussus habitatores illius in ore gladii, & delebit eam.* Hoc de vrbe, sic & alios iubet

iabet interficere. Apud mentem venit propheta, quando cooperta, veritatis prætectu, falsitas decipere meditatur. Venit propinquus, quando delectatio mentem eueruat, vt consentiat deceptioni. Vrget ciuitas, quando importune prauæ cogitationes insurgunt, requiem animo non præbentes, sed verè impellentes, vt cadas. His omnibus iubet Dominus viriliter repugnare, illaque expugnare ac delere, ac extra mentem profus expellere, nè sit mors in illa. Ita ergo mortem istam mentis probe noscamus, vt prudenter pellamus, ne occidat & corpus; & ex parte sublimiore animæ nostræ quasi ex aère descendant in terram corporis nostri lapides grandinis prægrandes molestiarum atque ruinarum.

8 Duo verò sunt, quæ mortem perficiunt. Alterum separatio est eius, quod viuificabat sibi vnitam partem. Alterum est, quæ separationem illâ consequuntur. In morte corporali spiritus, qui est anima, separatur à corpore, ex quo spiritu caro vigeat atque viuebat. In morte spirituali spiritus, qui est Deus, seiungitur ab anima, cui vitam præbebat illam, quam per se anima possidere non potest. Consequentes effectus bifariam diuiduntur. Alius quidem est, qui sequitur necessariò, à quo nemo est inter mortuos liber, nempe quòd seiunctum corpus à spiritu, omnium illorum expers est, quæ spiritus illi impartiebatur. Iam enim non est vox; neque sensus, neque operatio aliqua vitalis & cessantibus spiritibus ex humoribus, & sanguine procreari consuetis, concreto sanguine, eoque exterioribus partibus destitutis, omniq; profus humore exsiccato, vetus corporis pulchritudo & species egregia, plurimum euanesceat macie atque squalore; atque ita horrido quodam aspectu circumuallata carne. Fit tamen aliquando, vt hæc exterior forma, non omnes profus deserat; puta corpora Sanctorum. Certum id tamen est, ac profus necessarium, vt sensationes omnes, cunctæque vitales operationes, incunctanter abscendant. Nouissimus mortis effectus ille est, de quo in Psalmo: *Et in puluerem mortis deduxisti me.*

Iuxta quod contra primum hominem tulit sententiam Deus: *Reuertaris in terram, de qua sumptus es. Quia puluis es, & in puluerem reuertaris.* Ad hunc effectum mediis quibusdam præcedentibus deuenitur. Nam putrescunt carnes, vermibus scætant, fetorem emittunt, horrorem ostendunt, vt nihil plus oculos ac nares offendat, quam cadaueris humani & apparentia & grauis olentia. Consumptis carnibus, ossa quoque corrodit tempus, vt nil vltra, quam cinis reliquum sit.

Hæc si ad animam transferantur, quæ propria ac supernaturali vita destituta, iacet mortua in peccato, heu quam horribilem ostendunt mortem spiritualem! Quantum distat spiritus increatus à creato, tantum spiritualis mors à corporali. Peccatrix quidem anima sine Deo est in suo corpore; & hoc pacto viuens mortua est. Quoniam *qui elongant se à te, peribunt.* Vniat licet naturaliter corpusque viuificet, in iniquitate sua, quam operata est, mortua est. Solummodo enim obediens vita contingit, dicente Domino: *Si quis sermonem meum seruauerit, mortem non gustabit in æternum.* Si autem os, quod mentitur, occidit animam suam, peccatum omne mortiferum mortem fert in animam illius operatricem. Quale verò, aut quantum dispendium est, Deo, qui omne bonum est, priuari? dicit Dominus. *Quid prodest homini, si vniuersum mundum lucretur, anima verò sua detrimentum patiatur.* Quid verò dicendum erit, vbi iphus summi boni incurritur detrimentum? Vbi iphus, qui vniuersum mundum fecit & continet omnia, abscedit præsentia, recedit gratia, diuinitas elongatur? O mors quam amara est carentia ista tua! Malum enim & amarum est, reliquisse nos Dominum Deum nostrum.

Anima hoc pacto vita sua destituta, cessant propria operationes; vnde insensata est, illius cogitationes sunt sine intellectu, abest ab ea scientia, obscuratum habens intellectum. Non enim sine causa quibusdam dictum est a veritate: *Adhuc & vos sine intellectu estis?* Nunquid de huiusmodi non est verum. Oshabent, & non loquuntur; oculos

los habent, & non videbunt: Aures habent, & non audient. Nares habent, & non odorabunt. Manus habent, & non palpabunt. Pedes habent, & non ambulabunt.

8. non clamabunt in gurgure suo? Cur ita? quia qui adorant sculprilia similes illis fiunt.

Ephes. 5. 5. Si autem auaritia est idolorum cultus;

1 Tim. 6. 10. ibi non est sensus, ubi est cupiditas, quæ radix est omnium malorum.

1. Ioan. 2. 16. Cupiditatem dico omnem concupiscentiæ siue carnis,

siue oculorum, siue cuiuscunque creature,

quæ non est ex Patre, sed ex mundo est.

Huiusmodi sunt omnes, à quibus abest sapientia, qui insipientes sunt corde, qui exaltant stultitiam suam. An nõ tibi mortui sunt huiusmodi homines? Audi Sapientem: *Super mortuum plora, defecit enim lux eius. Et super fatuum plora, defecit enim sensus. Luctus mortui septem dies: fatui autem, & impii omnes dies vita illorum.* Heul qualis horum mors, pro quibus plorandum est semper? Iam de fetore, de horrore, de vermibus, de puluere taceamus, quæ in operationibus, moribus, verbis affectibus, & nouissimis effectibus peccatorum

deprehenduntur. Certum sit nobis, quod mors peccatorum pessima est, cuius quidem malitiam & turpitudinem minima ex parte cognoscimus per similitudinem corporalis mortis, quæ est spiritualis mortis imago.

Ecc. 22. 10. In Lazaro itaque mortuo, & iam fetente, mundum iacentem in tenebris, & hominem mortuum in peccatis intueamur; ut mente miserias nostras cum emolumento nostro comprehendamus; & nota nobis fiat indigentia nostra, qua ad eam remouendam prouocemur. Thamar aduertens focerum suum fallaciter agere eum illa, neque stare promissis, qui quidem dixerat illi. Esto vidua in domo patris tui, donec crescat Sela filius meus. Et tamen decreuerat, quod promiserat, non facere. Ideo enim dimiserat eam in domum suam. Timebat enim (inquit Scriptura) ne & ipse (nempe Sela) moreretur sicut & fratres eius.

13. Thamar (inquam) hoc aduertens, sibi ipsa prospexit, dum capta occasione, se in concubitum foceris sui occulte ingessit. Vnde concepit parentem Domini Iesu Christi,

Cur non discimus ab ea, cuius actio tam felicem exitum habuit, ut per eam vaticinium iacob, quod fuerat de Domino Iesu, orituro ex tribu Iuda, impletum sit? Sed & Iudas visa morte duorum filiorum suorum per occasionem Thamar nurus suæ, timens propterea & tertio filio, quantum potuit, vitæ illius caute prouidit. Videamus & nos, & prouideamus necessitatibus nostris.

Quasi rhomphaa bis acuta omni iniquitas; plaga eius, non est sanitas: Inquit sapiens: Qui etiam præmittit dentes leonis, dentes eius inexcipientes animas hominum.

Vbi duabus rebus noxiis assimilatur iniquitas; dentibus videlicet leonis, & gladio ex utraque parte acuto. Sic ostendens, quia nocuum sit perniciosumque peccatum homini, illud committenti. Sicut enim leo rapit & deuorat, interficiens homines; sic & peccatum occidit animam: Anima enim quæ peccauerit, ipsa morietur.

Per animam intellige personam, constructa Scripturarum Sanctarum phrasi. Habet autem aliquid emphasis, exprimens excellentius hominem, dum dicit animam hominis, quam hominem: & hoc quia excellentia hominis surgit ex anima, quæ rationalis est. Verum est tamen, quod animam potissimum occidit iniquitas. Et sicut dentes leonis prorsus conterunt, & comminuunt hominem; sic totum hominem vanum facit, & veluti annihilat ipsa iniquitas, utrinque incidens, ut gladius bis acutus, mortem videlicet inferens tam animæ, quam corpori. Hæc est misera communis toti Orbi, qui cecidit in Adam, in quo omnes moriuntur. *Per unum hominem namque peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors: & ita in omnes homines mors pertransiit in quo omnes peccauerunt.* Ita scribit Apostolus; qui distinguit inter peccatum & mortem: nam per peccatum mors introiit in orbem terrarum. Peccatum quidem est mors animæ, quæ spiritualiter peccans, moritur. Quod fit, ut mortem quoque incurrat corporis. Quamuis solus Adam cum Eua peccauerit actualiter, omnes tamen eius posterit in illo originaliter peccauerunt. Qui propterea peccato-

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

Psal. 33. 22.

Ecc. 22. 10.

13.

Gen. 38. 11.

peccatores constituti sunt cuncti. Et natura sunt filij iræ. Pro quo omnium peccato omnes morimur, & quasi aqua dilabimur in terram. Ex hoc verò, quòd nascimur in peccato, sit, vt aucti a Deo, eiusque gratia destituti; conuertamur ad creaturas, proni ad malum & ad magis recedendū a Deo, per peccata videlicet actualia. Cui morbo sola medetur gratia Dei per Iesum Christum, quæ quidem oblata est omnibus a constitutione mundi in Agno, qui occisus est, & ex tunc promissus: at paucis collata, ipsis reuuentibus. Vnde factum est, vt omnis caro corruerit viam suam, & vnusquisque in viam suam declinauerit quasi oues errantes, & nemo inuuis a sordibus inueniretur, prater paucos, quos æquus amauit Pater noster, qui est in cælis; qui pauci sunt electi. Quæ pronitas & iniquitas subsecuta, tot tantorumque malorum illuuiem inuexit in homines super terram, vt totus mundus sit in maligno, & à pace, tranquillitate, omni; prout bono, terra sit inanis & vacua; aded quod homo breui viuens tempore, multis miseris repleatur. Hic est Lazarus mortuus, sepultus quadriduano, maleolens.

14 Ergo & si animalis homo non percipit, spiritualis iudicet omnia, ponderetque, quam graue pondus sit in ceruicibus omnium hominum, nasci omnes in peccato, inimici Dei Omnipotentis, cuius iræ nemo resistere potest. Et propterea commota est, & contremuit terra; fundamenta montium conturbata sunt: quoniam iratus est eis. *Ascendit fumus in iræ eius, & ignis à facie eius exarsit: carbones succensit sunt ab eo.* Vidisti iratum hominem fumantem in fronte, & iracundiæ totum accensum? Similem illi facit Scriptura Deū: sed quoniam furor Dei hominum iram omnem super excedit, singit, quasi fumus ex eius facie procedens, sit veluti flamma, etiam carbones accendens. Heu homunculos, habere contra se Altissimum indignatum! quam graue pondus? Ista indignatio & inimicitia, est in causa, quòd quicumque Deo non fuerit reconciliatus, in æternum visurus non sit faciem eius, quæ est plena gratiarum, & splendor gloriæ;

Tom. II, Bellimani.

etiam si opere non compleuerit, aut inceperit qualemcunque iniquitatem.

Iudicet verò spiritualis homo, quanta sit miseria, homines vnuerfos ad mortem condemnatos esse, aded vt mortales dicamur omnes. Colligat à primo filio Adæ omnes gentes, vsque ad nouissimum nasciturum; sub oculos suos constituat omnes, mortisque sententiam in omnes latam à supremo Iudice, à quo nulla prorsus datur prouocatio. Num horribilis aquarum per diluuium inundatio huic ruinæ potest comparari? Viderint filij Israël Ægyptios mortuos super littus maris, & manum magnam, quam exercuerat Dominus contra eos. Quid hoc ad generalem omnium hominum interitionem? Sed interim dum viuimus, quæ est vita nostra, quæ mors potius est dicenda, quam vita? *Non est pax impiis, sed neq; iustus, improprie ualente contra iustorem se.* Vnde bella & lites, quibus videmus iniquitatem & contradictionem in ciuitate, in solitudine, in agro, in itinere, in mari, & propè in omnibus abyssis. Videmus, *in loco iudicii impietatem, & in loco iustitiae iniquitatem.* Quod de carcere *Eccl. 4. 14.* catenisque interdum quis egrediatur ad Regnum, & alius natus in Regno inopia consumatur. Et, quod sunt iusti, quibus mala proueniunt, quasi opera egerint impiorum, & sunt impii, qui ita securi sunt, quasi iustorum facta habeant. *Dixerunt enim impij.* Opprimamus pauperem iustum, & non parcamus viduæ aut veterano. *Circunueniamus iustum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus.* Morte turpissima *Prou. 1. 12.* condemnemus eum. *Insidiamur sanguini, abscondamus tendiculas contra insontem frustra.* *Deglutamus eum, sicut infernus viuentem.* Etenim venatio leonis onager in Eremo, sic & pascua diuitum sunt pauperes. *Et sicut abominatio est superbo humilitas, sic & execratio diuitis pauper.* Ista quis æquo ferat animo? Nisi forte constantiores atque prudentiores sumus Rege illo, qui in spiritu loquens, ait. *Mei autem penè moti sunt pedes, penè effusi sunt gressus mei. Quia zelau super iniquos pacem peccatorum videns. Quia non est respectus morti eorum, & firmamentum in plaga eorum, &c.*

Ooo Et

- 16 Et quando tot tantorumq; malorum finis? Quarta generatione reuertentur huc. Abrahæ dictæ sunt promissiones, quæ de illius semine impletæ sunt. Nam quadringentis annis elapsis, filii Israël ad terram peregrinationis patrum eorū, reducti sunt per Moysen & Iosue, ductore illorum Altissimo. Quæ tamen in figura contingebant illis. Nam Lazarus nolter quatuordecim annis, nempe mortalium omnium generatio, non primo tempore ab Adam vsq; ad Noë; non secundo a Noë vsque ad Abraham; non tertio ab Abraham vsq; ad datam legem: sed quarta generatione completa; quando abolita est lex, vel perfecta magis, & venit plenitudo temporis, in quo misit Deus Filium suum, Saluatorem mundi Rom 10. 4. mortisque destructorem. Nam *finis Legis Christus, illam finiens ac terminans, vt ultra non vigeat, mortuique simus illi*: finiens nihilominus & implens, vt ad perfectiora extendi nō possit, impleta per ipsum Christum omni iustitia, quæ lex per se nihil ad Heb. 7. 19. perfectum adduxit. At Christo plena, quæ gestabat in vtero credentem, educit in virum perfectum, expectantem beatam spem, & aduentum gloriæ magni Dei. Tunc venit Iesus, & inuenit mortuum quatuordecim dies iam in monumento habentem. Et vocauit eum. Et ipse audiuit vocem Filii Dei, & audiens vixit, & solutus abiit in libertate spiritus, qua Christus illum liberauit.
- 17 O munde, cur vocantem non audis? O Exhortatio homo peccator, cur aures contines? cur surdum agis? cur nō aperitur tuaures tuæ, vt audiant legem? vt audiant Regem Christum? vt hauriant fidem? vt dicto audiant & obediant? *Si vis vitam, time Deum: quoniam timor Domini sensus vita, vt declines à ruina mortis.* At verò qui sunt timentes Dominum? Audi Sipientem alium. *Qui timent Dominum, custodiunt mandata illius.* *Vnica hæc est via, quæ ducit ad vitam Nam Pro. 10. 16. qui sine timore est, non poterit iustificari.* Et opus iusti ad vitam. Vixit corporaliter, qui audiuit vocem Domini. Et omnes, qui in monumentis sunt, audiunt vocem Filii Dei, & procedunt educti de sepulchris suis. Viuit itaq; in spiritu, qui audit vocantem ad pœnitentiam & ad obedientiam, quæ

est verus timor Dei. Nam *qui timet Deum, in mandatu eius volet nimis.* Ergo *surge qui dormis, & exurge à mortuis, & illuminabit te Christus.* Nam de mortuis dicit Sapiens, quod defecit lux eius; illuminabit ergo, vitam præbens & lucem. Audite ergo, quid loquitur vobis & in vobis Dominus Deus? Vocat vt exeat de monumento, vt locum mortis derelinquat, vt veterem exuat hominē, qui corrumpitur secundum desideria erroris, id est, errantes cupiditates. Heu quantus error in concupiscentiis vestris? Quid concupiscitis, nisi ea: quæ sunt mundi? Quid appetitis, nisi corruptibilia & corruptentia: *Diuitia vestra putrefacta sunt, aurum & argentum aruginauit, nam argo & timea demolitur, & fures effodiunt, & furantur.* Et mundus, transit, & concupiscentia, & nihil potest permanere sub sole.

Tollite lapidem, auferre cor lapideum de visceribus vestris, perueniat sermo Domini ad duritiam cordis vestri, vt fiat cor vestrum tanquam cera liquefcens in medio cordis vestri, & ultra non resistat Deo vocanti, trahenti, impellenti, cōuertenti, sed mite fiat & molle, tractabile, docibile Dei. Cito cedat monenti, vt Dauid, quia Deo argutus per Nathan de peccato suo, confessus est incunctanter: *Peccauit Domino.* Et si quando obduraueritis corda vestra, instar filicis ac rupis in deserto; etiam petra percussa virgâ virtutis Dei, dat aquas abundantes, ad delenda peccata & ablendas sordes iniquitatum. Si enim montes sicut cera fluxerunt à facie Domini, à facie Domini omnis terra, annuntiantibus oculis iustitiam eius, num tu audiens, impius morte morieris? si dormis, non resurges? & conuersus, non dices: *Pœnitent me; vt viuas: Audite ergo, & viuite.*

SECUNDA PARS.

Inter signa, quibus Dominus Iesus se Ianni Baptiste declarauit, quod ipse esset, qui venturus esset, hoc fuit singulare: *Mortui resurgunt.* Si n. omnes homines mortui erant obnoxii per totam vitam; quid à Saluatore omnium præstandū erat, nisi vt mortuos.

tuos hos vniuersos ad vitam reuocaret? De hoc vt nos faceret certiores, se vitam vocat. *Ego* (inquit) *sum resurrectio & vita. Qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, uiuet; & omnis qui uiuit, & credit in me, non morietur in aeternū.* Ergo vt consequamur vitam, credere nos oportet in Dominum Iesum Christum. Ideo Martham interrogat. *Credis hoc?* Et ipsa quid crederet, explicans, nos docuit, quid credere debeamus. *Uique* (inquit) *credidi: quia tu es Christus Filius Dei uiuus, qui in hunc mundum uenisti.* Tantæ ergo indigentiaē nostræ abundanter suppletur atq; prospicitur, dum descendit de cælo Filius Dei uiui, qui dat vitam mundo, & præcipitat mortem in sempiternum, aded vt mors & infernus mittantur in stagnum ignis: ubi nulla est redemptio, & resurrectio nulla. Hic enim, qui est resurrectio & vita, mortis mors est perfecta atque perpetua.

Hoc igitur nobis nunc considerandum est, nempe quod Christus auctor uitæ, potens est, mortuos omnes uiuificare, & uenit ut vitam habeant, & abundantius habeant: destruxit enim mortem, illuminauit autem uitam, & notas fecit nobis uias uitæ, nolens mortem peccatorum, sed ut uiuant, & uiuant in æternum. Quod autem hæc possit & præstet, certò scimus; quia est *Christus. Filius Dei uiui, qui in hunc mundum uenit.*

Ubi tria de Christo credimus, per quæ Deus, cum mortui essemus, uiuificauit nos in Christo. Primum est, quod est *Filius Dei uiui.* Secundum, quod *Christus.* Tertium denique, quod *in hunc mundum uenit.* Ex primo euidenter propositum demonstratur, nempe quod per Christum uiuamus. *Sicut enim Pater habet uitam in semetipso, sic dedit & Filio uitam habere in semetipso. Ut omnis, qui credit in ipsum, non pereat, sed habeat uitam æternam. Deus enim noster. Deus uiuens est, & immortalis, qui solus habet immortalitatem, & uitam æternam.* Qui si omnibus dat uitam & inspirationem; multo magis Filio, quem ex utero ante luciferum genuit, uitam contulit sempiternam; ut sit & ipse Deus uiuens, & æternus in sæcula. Si quando au-

tem dicant gentes, Vbi est Deus eorū? nos dicimus illis. Deus noster in cælo est; non enim opus est manuum hominum, sicut Simulacra gentium, argentum, & aurum opera manuum hominum, & ideo uisibilia, & palpabilia; non autem uidentia, aut palpantia: quoniam neque uiuentia sunt; os enim habent, & non loquentur; oculos habent, & non uidebunt; manus habent, & non palpabunt, & uerè dij eorum mortui sunt. At qui uita est, inuisibilis est. Vnde Paulus: *Regi seculorum, immortalis, inuisibilis, honor & gloria:* Nam & spiritus creatus, quo uiuimus, mouemur, & sumus, non se offert aspectui oculorum nostrorum, quippè qui inuisibilis est. Et certe, si quid mundi huius esset Deus noster, uita non esset: nam perit mundus; & mors introiuit in orbem terrarum; & terra omnis infecta est in sanguinibus, sepulchrum patens omnium morientium. Ergo Deus noster in cælo, remotus à sensibus nostris, quem nemo uidit, sed nec uidere potest, ut uiuat; & uiuit & regnat in sæcula seculorū. Ergo & Filius Dei uiui, qui eiusdem naturæ est cum Patre, eiusdem potestatis & bonitatis, Verè est resurrectio, & uita. *Sicut enim Pater suscitauit mortuos, & uiuificauit, sic & Filius quos uult, uiuificat.* Ergo uita à Patre procedit in Filium, qui uitam ipsam nobis liberaliter impertitur. *Ideo enim misit eum uiuens Pater, ut sicut ipse uiuit propter Patrem, & qui manducat eum, uiuat propter eum.* Manducat uerò qui credit, & fidem ex operibus ostendit. Certi itaque à Christo uitam expectamus: quia in ipso uita erat, & uita erat lux hominum.

Ut autem notum sit nobis, quod uelit mortuos uiuificare, Secundū attendamus, nempe, quod Christus est, id est unctus. Unctio autem fit per Spiritum Sanctum. Vnde de se docuit Prophetatum esse: *Spiritus Domini super me, ed quod unxit me. Isai. 61. 1.* Non est autem Spiritus super Christi Diuinitatem: nam qua Deus est, spirator est, auctoꝝ; atque principium Spiritus Sancti. Ut ergo super eum descendat Spiritus Sanctus, homo factus est. Et qua homo est, unxit eum Deus Spiritu Sancto, oleo uidelicet lætitiæ & exultationis, & ita factus in spiritum

1. Cor. 15. ritum viuificantem, quia spiritus est, qui
45. viuificat. Idem enim spiritus & vita sunt
Ioan. 6. 63. adeo, vt, si spiritu facta carnis mortifica-
uerimus, viuamus.

22. Propter quoque, vt viuerent ossa ari-
da, quæ erant super campum, vaticinatus
Rom. 8. 13. est Ezechiel ad spiritum: *A quatuor ventis
Ezech. 37. 9. veni spiritus, & insuffla super interfectos i-
stos; & reuiuifcant.* Et ita ingressus est in
ea spiritus & vixerunt. Myfterium hoc a-

penit Ioannes dicens de Verbo, quod caro
Ioan. 1. 14. factum est: *Plenum gratia & veritate. Et de
16. plenitudine eius nos omnes accepimus & gra-
tiam pro gratia: quia Lex per Moysen data
est gratia autem & veritas per Iesum Chri-
stum facta est.* Ergo spiritus gratiæ & mi-
serationis, repleuit Christum, qui plenus

Tit. 3. 6. Spiritu Sancto, eundem spiritum effudit in
nos abunde, vt iustificati gratia ipsius, ha-
beas simus secundum spem vite æternæ.
Pro gratia igitur, qua plenus fuit Christus,
Deus gratificauit nos in Christo, & iu-
stificauit; quod est spiritualiter viuifica-
re, vt viuentes exaltemus Deum in operi-
bus nostris.

23. Hoc vt præstaret Christus Eilius Dei
viui, venit in mundum, & hoc est Tertiu
Psal. 71. 6. considerandum. Dupliciter autem venit
in mundum. Pimum descendit sicut pluu-
ia in vellus. Secundò verò, vt stillicidia

Judic. 6. 36. stillantia super terram. Nota est figura Ge-
deonis, qui pro signo liberandi populi pe-
tuit, vt ros in lanam tantum descenderet
prima nocte; secunda verò, vt sicco velle-
re remanente, solum tantummodò rore
maderet: quod vtrumque factum est. San-
ctus autem David in spiritu prænosens,
quod Christus in secreto cubiculo virgi-
nali prius visiturus esset mundum: post-
modum verò fundens, aperte & abunde,
pluuiam voluntariâ, irrigaret vniuersam
terram; dum de illo vaticinatur, aperte ca-
nit. *Descendet sicut pluuia in vellus, & sicut
stillicidia stillantia super terram. Orietur in
diebus iustitia, & abundantia pacis; donec
auferatur luna. Et dominabitur à mari vs-
que ad mare, & à flumine vsque ad termi-
nos orbis terrarum,* &c. Vbi primò Incar-
nationem tangit, qua Christi humanitas
lanam albam immaculatæ Virginis deco-

rauit; & humanitas ipsa repleta non ad
mensuram, rore cœli, & gratia Spiritus
Sancti. Tangit demum, quæ homo iste
verus Deus operatus est in salutem hosti-
compluens manifestè à mari vsque ad ma-
re his tribus, de quibus dicit Ioannes. *Tria
sunt, qui testimonium dant in terra spiri-
tus, aqua, & sanguis.* Tria enim hæc emittit
Christus in cruce. Nam inclinato capite
emittit spiritum. Et è latere lancea puncto
exiuit sanguis & aqua. Exiit Spiritus San-
cto millo de cœlo, per aquam benefi-
cium mortis suæ longè lateque propala-
uit & communicauit, lauans homines
peccatis per aquam in sanguine suo. Quia
ideo aqua dicitur lauacrum regenerationis,
renouationis Spiritus Sancti, in quo
Spiritus Sanctus per nouam generationem
dat vitam mundo; faciens initium aliquod
creaturæ suæ, & induens nouum homi-
nem, qui secundum Deum creatus est in
iustitia & sanctitate veritatis. Isto igitur
aduentu suo in mundum Christus viuifi-
cauit nos. *Ego (inquit) veni, vt vitam ha-
beant, & abundantius habeant.*

Vt daret spiritum viuificantem, emittit
spiritum, quo viuebat ipse; moriens, lu-
amque vitam profundens, vt à morte nos
plenius liberaret. Vt viuum faceret totum
hominem, redemit nos in sanguine suo;
non morte communi aut naturali tradens
spiritum; sed morte turpissima eaque atro-
cissima condemnatus, cruciatus, interfe-
ctus, qua sanguinem suum effudit velut a-
quâ. Ergo vt traderet & spiritum & corpus,
traditus est in manus peccatorum, qui cõ-
tumelia & tormento interrogantes, neci
tradiderunt. Postremò, vt nemo esset, qui
se absconderet à calore tantæ ipsius chari-
tatis, qua cum inimici essemus, mortuus
est, vt credentes in eum vitam habeamus,
mundo, super transeuntis aquas, quibus
sit salus eius vsq; ad extremum terræ. Quid
enim abundantius aqua? quid facilius? quid
vilius? hanc coniunxit cum sanguine suo,
vtrique addens spiritum; vt, sicut in Adam
omnes moriuntur, ita & in Christo omnes
uiuificentur.

Quo typo nos quoque; intelligere voluit
quod;

quod dixerat aliquando per Prophetam:
Psal. 115. *Sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea.* Duo tetigerat, quibus afflictio sua consumebatur. Quod ab inimicis tribularetur, & quod inter amicos nullus esset, qui adiuuaret. *Tribulatio (inquit) proxima est, & non est qui adiuuet.*
 12. *Quomodo tribulatio proxima est? Circumdederunt me vituli multi, tauri pingues obfederunt me. Aperuerunt super me os suum, sicut leo rapiens. & rugiens. Si circumdant, obfidet, calumniantur, rapiunt: tribulatio proxima est. Quomodo vero non est qui adiuuet? Sicut aqua effusus sum, & dispersa sunt omnia ossa mea. Factum est cor meum tanquam cera liquefces in medio ventris mei. Aruit tanquam testa virtus mea: & lingua mea adhaesit faucibus meis: & in puluerem mortis deduxisti me.* Aqua funditur, & labitur, ubi nihil est, quod illam contineat & conferuet. Omnes dereliquerunt eum: nemo tutatus est; nemo defendit. Idem & ossa quoque dispersa, ne dum hacerat carnes. Cor sensit amaritudinem. *Tristis enim est (inquit) anima mea usque ad mortem: liquefces instar cera, ut nihil quoque interius consolaretur. Quare in medio ventris? Ut sensus omnes vnde quaque amaritudine sua perfunderet: ut ne dum in manifesto, verum & in abscondito pareretur: ut nota esset passio eius Deo, & ante homines. Inter corpus & animam, medij quodammodo sunt humores & spiritus, huc vitales siue animales. Et in iis quoque afflictus est arescentibus humoribus, & veluti spiritibus deficientibus. Vnde & lingua adhaesit faucibus, quae sicca & debilitata. Ut in hoc quoque effusus sit sicut aqua, quod aquei humores illum destituerint: ut aruerit virtus, faceret lingua, & in aridam cinerem veluti resolutus sit, perfecta morte.*
 16. *Heu tot, ac tantae sunt passiones Domini Iesu, ut neque verbis prophetis, neque figuris quantumcumque excedentibus, neque similitudinibus, aut aperta narratione valeant explicari. Mors illa mors est Filij Dei, qui perfecit omnia, quae locutus est ei Deus, de quo scriptum est, ponam in salutare, fiducialiter agam in eo. Ponere in*

salutari, Hebraea phrasi idem est, quod dabo salutare, seu Saluatorem. Misit ergo Deus Filium Saluatorem mundi. Nullum alium quippe reperit, in quo posset fiducialiter agere. Adam primo ingressu defecit. Laborauit Noe in fabrica Arca. Sed Deus sic illi condescendit, ut & impium de filijs suis saluaret. Fidelis fuit & obediens Abraham non parcens filio, pepercit tamen illi Deus: quoniam ipse cognouit signum nostrum, placuit Deo vita Isaac & Jacob. At Deus benedixit illis, defendit ab hostibus & persecutoribus. Num cum Moyses potuit fiducialiter agere, aut cum Aaron, qui increduli fuerunt ad aquas contradictionis? Num cum Iuda, ex cuius tribu ortus est Dominus noster Iesus Christus, qui peccauit non tradens nulum filio suo Sela, qui seortatus est? Num cum Dauide, qui tot tantaque scelera perpetravit? *Mitto Prophetas, qui locuti sunt in nomine Domini. Vide tribulatos, & in tribulatione conquestos. Vide Eliam fugientem a facie Iezabel. Vide Heliseum vlciferentem se de pueris irridentibus. Vide Ieremiam dolentem: Heu Ierem. 15. me, mater mea, ut quid me genuisti virum rixa? Vide Ionam fugientem a facie Domini. De alijs etiam scripta non sint, paria conicere possumus. Inuenit tandem Virum secundum cor suum, qui faceret omnes voluntates suas, non in figura, ut Dauid, sed opere & veritate. In quo gloriatur Deus Pater, clamans de caelo: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complaceui. Quare, quia possum percussere propter scelus populi mei, & quasi Agnus coram tendente se, obmutescet. Non clamabit, neque contendet. neque audiet quisquam in plateis vocem eius. Posuit in eo Deus iniquitates omnium nostrum. Et ecce Agnus Dei, qui tollit peccata mundi, qui dicit: Dominus Deus aperuit mihi aurem, ego autem non contradico, retrorsum non abij. Corpus meum dedi percussentibus, genas meas velentibus; faciem meam non auerti ab increpantibus, & conspuentibus. Posui faciem meam, ut petram durissimam. Quid est. Dominus Deus aperuit mihi aurem? Iube quod vis. Paratus sum, & non sum turbatus.*

- batus, vt custodiam mandata tua. Ad nihil clausa est auris mea, obediens ad omnia vsque ad mortē, & mortem etiam Crucis. Hoc est fiducialiter agam in eo. Maxima est hominum indigentia, maxima opus est salute. Apud me copiosa futura est redemptio, vt fiat satis iustitiæ meæ. Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet. Vocans ab oriente auem, & de terra longinqua virum voluntatis meæ. De terra (inquam) longinqua, quia procul, & de vltimis finibus prætiū eius. Rara auis; merces pretiosa; res, quæ nō vbiq; inuenitur; quam vt inuenias, totam huius mūdi domū euertere necesse est. Ideo flebat Ioānes, quod neq; in cælo, neq; in terra, neq; sub terra inueniretur, qui aperiret librum, ad intelligendum omne consilium Dei, & ad faciendum illud.
27. Heu Domine Iesu, quot ac quanta congregata sunt super te flagella? quanta passus es? In te transierunt iræ Dei Patris; vt nobis esset propitiū & clemens; vt mors tua sit vita nostra. Vitam credens assecutus sum. *Credo, Domine, adiuua incredulitatem meam.* Exeat in actum credendi mens mea, mente pertractans quæ credit, attentē considerans, quod Iesus mortuus est pro peccatis nostris. *Si autem vnus pro omnib. mortuus est: ergo omnes mortui sunt.* Quid verò est, omnes mortui sunt, nisi quod vnus ille in se sumpsit omnium mortes? Ipse peccata multorum tulit, dolores, & languores nostros ipse portauit? Quos verò dolores & languores nostros portauit hic, innocens manibus, & mundo corde? Illos pfectō, qui in nos irruerunt propter peccata nostra: Illos præterea, qui nobis ob eadem peccata debebatur. Ita enim tulit peccata mundi, quod vt omnisi peccata deleteret, mortem ipse peccatorum, benignē, obtemperanterq; suscepit. Si autem pessima est mors illa, malis omnibus plena ac circumseptā: heu quanta mala passus est, *qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius.*
28. Audite & intelligite, Sanguis hostiæ, quæ pro peccato offerebatur, non simul torus vnaque ratione fundebatur. Altera parte, eaque prima, tangebantur cornua altaris holocaustorum; vel si esset sacerdos, qui peccauerat, aut turba, cornua altaris thymiamatis: Altarum partem, reliquum videlicet totum sanguinē, fundebant ad basim altaris holocaustorum. Quid verò per hæc nobis insinuat? Sanguinis gutta Deo oblata, poruerat Deum nobis placabilem facere, si illum vel digito suo Sacerdos noster atque Saluator voluntariē sacrificasset. Memor esto verbi Domini, serue Dei, qui contra Pharisæos dixit: *Imponunt onera grauia & importabilia, in humeros hominum, digito autem suo nolunt ea mouere.* Et vide quid iubeat lex: *Tingens sacerdos digitum in sanguine hostiæ pro peccato tangens cornua altaris.* Et intellige, quod per digitum mouentem onus, & tinctum in sanguine, intelligitur opus leue, & labor facilis. Ad placandum non magno peccato opus erat; gutta sanguinis, opus digiti satis fuisset: ideo sanguine, tingente digitum, tangebantur cornua altaris, quasi Deo offerretur modicus ille sanguis. Sed nostri causa totus effusus est, & ideo ad basim altaris, quæ nostri figura est, qui adhaeremus pavimento. Reconciliandus quidem erat Deus offensus a nobis, sed qui legatione fungitur pro Christo, Paulus Apostolus & nobis clamat: *Reconciliamini Deo.* Paruo reconciliatur Deus: sed quando labore atque dolore, opus est, vt nos reconcilemur? Tot ac tantis passionibus suis Christus nobis commendauit charitatem suam, vt igne sui amoris totum cremaret holocaustum, nullam omitens sui partem, quæ non fuerit hoc igne consumpta, corpus dans percutientibus, animam contristantibus. Extra portam passus, vt eiecisset ab hominibus, in anima gladio tristitiæ transuerberaretur, positus in Crucē cruciaretur in toto corpore. Hac tanta sua charitate nobis ostensa, trahit nos ad se, vt dicat vnusquisque. *Introduxit me in cellam vinariam, ordinauit in me charitatem.* Et propterea amore languet. Verum etiam *trahit nos post se passus pro nobis, & relinquens nobis exemplum, vt sequamur vestigia eius.* Vt sic traheret in fumeulis charitatis, quantum habuit, posuit, omnem victum suum, omnem

Psal. 68. 3. omnem vitam suam, infixus in limo profundum, ubi nulla substantia, nihil sustinens nihil adiuuans, in ipsa met altitudine maris, ubi nullo suffragante, tempestas demerfit illum. Et adhuc tamen ardet desiderio patiendi, efuriens escam fellis, & potum aceri. Nam si dederit homo omnem substantiam domus suae pro dilectione, *Gen. 30. 15.* quasi nihil despiciet eam. Et sicut Iacob videbantur dies pauci pra: amoris magnitudine. Domino nostro visa sunt omnes passionis suae pauca, & quasi nihil despexit eas, pra: amoris magnitudine, Num ergo tanti amoris lampades, lampades ignis non sunt atq; flammamarum?

Gen. 30. 15. Heu Rachel dilecta, tanti dilecti spernis amplexus? pro mandragoris illum renuncias: vilia pomastic te delectant, vt nō delecteris in Domino? *Diligamus ergo Deū; quia ipse pro nobis animam suam posuit, tollentes crucem nostram, ipsūq; peccata nostra ferentem super lignum, toto animi studio, toto corporis conatu iugiter sequentes, semperq; mortificationem Iesu in corpore nostro circumferentes, Ad laudem Omnipotentis, cui est gloria & imperium in saecula, Amen.*

non faciemus spiritu, & animi turbatiōne non accipiemus, vt illi compatiāmur & cōdoleamus: Iustione hanc Moyses a Deo *Nū. 27. 12.* accepit: Ascende in montē illum Abarim, & contemplare inde terrā, quam daturus sum filijs Israēl. Mentē igitur & nos ascendamus, cōtemplantes terram, quā nobis Deus sua benignitate concessit; nempe Christum, qui terrestre corpus assumpsit, vt illū in eo contemplari valeamus; quandoquidem ipse descendit ad nos vt nos ac nostra, proximus ipse ac praesens intueretur. Nobilius enim ac salubrius Verbū caro factum ad nos descendit, quam quando a Deo dictum est: *Descendā & videbo, vtrū clamorem, qui venit ad me, opere compleuerint* Tunc enim descendit, culpā punitur, qua erat ipse offensus. Offensa enim est clamor peccantiū, qui ad Deum vsq; peruenit. Nunc verō descendit, miseriam nostram amoturus a nobis. Descensus autem, est quaedam ad homines appropinquatio, vt quasi illius offensa viuacius sentiat & miseria nostra: propter quod & illam puniat, & hanc amoueat. Vnde ibi in Angelos, qui Deum representabant, turba insurrexit, & irruir libidinosa; propter quod deleri sunt. Hic verō Iesus videns plorantes plorauit, & causam fultulit lacrymarum, mortuum excitans ad vitam. Nos igitur ascendentes, Domino appropinquamus, lacrymas illius contemplantes: sicut ille descendens, nostras voluit contemplari, vt in gaudium conuerteret luctum nostrum.

In quo ascensu atque contemplatione, iste sit primus gradus; quod Deus, qui in rerum omnium creatione atq; gubernatione, suam extra se potentiā demonstrauit, sapientiam, ac bonitatem; In incarnatione charitatem maximē atq; misericordiam suā nobis voluit exploratissimā esse. De charitate enim audimus: *Sic Deus di- Innuitur lexi mundū, vt Filium suum unigenitum diuisio daret.* De misericordia verō: *Per viscera Ioan. 3. 16. misericordia Dei nostri, in quibus vistravit nos Oriens ex alto.* Charitati adiungitur misericordia: quia potest charitas esse sine misericordia. Nam Pater diligit Filium, & Filius Patrē, & non sibi mutuo miserentur:

CONCIO SECUNDA.

ARGVMENTVM.

Vt Christus nostram subleuaret miseriam, Incarnatione nobis factus est propē, compatiens effectu & affectu. Opus hoc ostenditur esse & charitatis maxima & misericordiae. Affectum Christus ostendit factus homo; effectum bona elargiendo, & a nobis mala submouendo. In Morali, clamat contra nō estimantes ingentia hac beneficia.

SI Dominus Iesus, videns Mariam sororem Lazari mortui plorantem, & Iudaos, qui venerant cum ea, plorantes, infremuit spiritu, & turbauit seipsum: quomodo nos ipsum Dominum lacrymantem videntes, fremurum

rur: quia non potest esse, nisi ubi est miseria, misericordia. Sic Deus amat Beatos in celestibus, & non propriè tamen illorum, sicuti nostri, miseretur: quòd non sit ibi, sicut hic aliqua profus miseria. Magna ergò cum sit miseria in humano genere, sic illud diligit Deus, ut misereatur. Nam miseria existente, non est sine misericordia charitas vera. Vtrunque ergò nobis simul ostendit.

3. Hoc autem duabus præstat rationibus, siue modis. Altero quidem, effectu; altero autem, affectu. Effectu quidem, id efficiens, quòd nobis prodest ad salutem; dum redimit, dum pugnat, dum liberat, dum saluat, dum coronat: & modò isto æquè ac potentiam & sapientiam, quamuis altius nimiam suam ostendit charitatem atque clementiam. Sicut enim ad ostensionem potentie magna opera perpetravit, fundans terram, cælosq; stabiliens, haud secus mirabilia opera in humani generis perfecit salutem: dum Verbum fecit carnè, matrem Virginem, ceteraq; illius mirabilia opera, exquisita in omnes voluntates eius, de quibus ipse Christus: *Si opera non fecisset in eis, quæ nemo alius fecit peccati non haberent*. Affectu autem mirabilis suam nobis Deus cõmendauit charitatè: quando quidem cum nõ possit Deus, immortus in se permanens, vllatione erga quæcũq; affici, modum adinuenit, quo posset ista etiam ratione suam erga nõs amorè ostentare, aliumens videlicet naturam affectibilem, in qua Deus ipse verè afficeretur, miseriã mortis, tactus dolore cordis intrinsecus, exultans in gaudio Spiritus Sancti, & amore, qui verè sit amor, nõ substantia, diligens electos suos, diligens & mundum & inimicos suos. Qua ratione ac modo is, qui verè Deus est, verè hominè diligit, ita vt super illum & gaudeat, & doleat, & turbet semetipsum, & fremat spiritu, & compatiens lacrymetur.

4. Hominis quidem est, hæc præstare, nõ Dei: propterea vt illa præstares, factus est homo. Dixerat aliquandò: *Pœnitet me fecisse hominem, quòd constituerim Saul Regem, & de illo scriptum est. Tactus dolore cordis intrinsecus*. Cum dolore tangi

profus esset impossibile, aut veraciter pœnitere. Hæc tamen de illo dicta sunt, propter effectum, quem, qui pœnitet & dolet, efficere cõsuevit. Et hoc, vt humano more de se loquens, ab hominibus clarius intelligeretur: & vt magnitudinem effectus illo tempore ab eo perficendi demonstraret. Propterea dum Orbem vniuersum aquis diluuij esset delenturus, tum de illo scriptum est: *Tactus dolore cordis intrinsecus: delebo* (inquit) *hominem, quim creauit: pœnitet enim n e se esse eos*. At nimia effectus magnitudo, quem operaturus erat in medio terra, redemptionem mittens populo suo, non tulit, vt in figura & per modum loquedi, tangeretur dolore cordis intrinsecus. Hæc igitur ob causam factus est homo, vt verè dolore tangeretur cordis intrinsecus: idq; adeò vt ex corde cõpatiens, lacrymas effunderet. Vbi & hoc mirabile & amabile considerandum est, quòd delenturus hominem, non verè pœniteret, aut doleret, sed ad modum duntaxat se haberet pœnitentis atq; dolentis. At salutem portans, hominibus verè doluit, affectuq; verè in corde eius existente atq; commouente, *turbauit seipsum*, & mortis est. Ista ergò sit prima veritas, primulq;ue gradus huius considerationis, quòd non effectu tantum, sed & affectu Deus dilexit nõs, & misertus est nostri.

Secundus gradus est ratio, quam obrem si in charitatis ac pietatis ostensione voluit Deus verè affici, moueri, turbari. Etiam vna tacta est & altera, nempe magnitudo rei, & operis cõditio. Etenim super omnia opera Domini, est salus hominis, qui per claram Dei visionem beatificatur. Est enim opus hoc finis aliorum omnium. Nõ enim plus diuina potentia valet facere, quàm aliquid efficere, quòd sit ad imaginem & similitudinem suam. Aliquid mirum, quòd illi sit æquale, nulla ratione effectibile est. Nam sicut Deus ipse a se est, & a nullo alio extra se; simul atq; rem putas effectibilem, eam facis a Dei magnitudine & æqualitate deficientè; cum Veritatis natura eiusmodi sit, vt ineffabilis sit, & sua essentia sit a se ipsa. Ergo cū Deo æquale nihil effectibile sit, sat est, vt simile sit: i. e.

Ioh. 15. 24.

Gen. 6 7.

1. Reg. 15.

11.

Gen. 6 6.

Gen. 6.

1. Reg.

1. Reg.

1. e.

fit: nec aliquid, quod simile non sit, illo potest, quod est simile, excellentius dari, aut inueniri, aut etiam cogitari: Neque enim effectus aliquis esse potest, quia causæ suæ similis nõ sit, & effectus quilibet quod est perfectior, eò ad suæ causæ similitudinem accedit propius. Et certè cum Deus sit omne bonum, quomodo res aliqua bona esset, quæ Deo bono non esset similis? & eò magis, si valde bona sit & optima? Ergò summum opus Dei illud est, quod ad imaginem & similitudinem Dei factū est: Cuius veritatis illud est euidentissimū argumentum, quòd illud, quod à Deo genitum est non factum, ipsum est imago Dei inuisibilis. Quoniam ergò similes ei erimus, quando videbimus eum, sicuti est; quod est summa nostra beatitudo: Propterea manifestum est, quòd ipsum sit maximum inter opera Dei.

6. Auget autem operis magnitudinem, si id, quod per altiorē Dei similitudinem beatificatur, antè fuisset in regione lōginqua, & à salute, similitudine, & beatitudine remotissimum: Id quod in casu nostro euenit. Quamuis enim homo factus esset, ad imaginem & similitudinem Dei, per quam esset Dei, eiusque beatitudinis capax, ubi illa similitudo suam receperit perfectionem. Ipse tamen voluit longius ire, iumentis cōparatus, & similis illis factus; cœnoq; libidinum & concupiscentiarum operiens se, atque deturpans naturalem, quam in sui conditione consequutus fuerat, Dei similitudinem. De profuadis ergò tantæ longinquitatis ac vilitatis, illum sustollere ad apicem emucentissimum diuinæ similitudinis, maximum absq; dubio est & excellentissimum opus Dei. Si ergò Deus in grādi opere subuersionis atque submersionis mundi, ad eius magnitudinem insinuandam, se affectu interiori motum pronuntiauit, certè in hoc opere salutis omnium hominum, quod est illi maximo interuallo supereminētissimum, congruum fuit, vt verè intrinsecus afficeretur, tactus, motus, turbatus, miserat. O homo! si scires donum Dei, & quam te altinet diuina sapientia, non te ipsū vltro pro nihilo perderes ac damnares, at verò

Tom. 11. Belliniani.

cordis affectu de tua esses salute sollicitus.

Filiæ Salphaad, qui defunctus est sine liberis maribus, sollicita fuerunt, ne paterna hereditate priuarentur, ac propterea illam consecuta sunt. Et propter eas Lex statuit, vt deficientibus filiis masculis, hereditas ad filias deuolueretur. An nõ veluti filius, vir virtute sanctitatis atque iustitiæ præditus fuit homo antequam peccaret? Fœmina veluti factus est, qui mulieri parens decidit à virili fortitudine. Hereditas adhuc illum manet, modò petat, modò instet, modò per ipsum non stet, quominus illam consequatur. Putas nõ otiosum factū esse, vt de istis filiabus Salphaad sit mentio facta, mox post enumerationē eorum, qui ingressuri essent in terram patribus promissam, defunctis vniuersis, qui illius introitum detrectauerant? statutum erat, facta illa supputatione, vt sorte diuideretur terra, quæ nimirum salutis æternæ typum gerebat; mox filiæ Salphaad institerunt, ne paternam perderent hereditatē. Ergò, tamen cecidimus è statu virilitatis & sanctitatis, instemus nihilominus pro cœlesti salute, & nostra erit hereditas. Et ab illo prouerbio caueamus. *Vir pauper calumnians pauperem; similis est imbrī uehementi, in quo paratur fames.* Imber terram calcans, semina obruens, vel flumina de vasis ofundens, arbores euellit, semetem terram euertens perdit, vel abducit, aliq; huiusmodi noxia superinducens, famē creat per rerum necessariatū indigentiam. Similem facit ruinam vir pauper, qui pauperem calumniatur, qui pauperi moleltus, qui calumnijs illum inhonestat, illi imputans maximè paupertatem. Quæ est nostra paupertas? iniquitas nostra, qua pauperes facti sumus nimis, digni quibus dicatur: *Et nescis, quia tu es miser & miserabilis, & pauper, cœcus, & nudus.* Neq; in corruptibile est aurum illud, de quo ibi dicitur: *Suadeo tibi emere à me aurum ignitū, vt locuples sis.* Sed virtus probata & sapientia, quæ dicit: *Mecum sunt diuitia & gloria,* opes superba & iustitia. Si ergò hac in nostra iniquitatis paupertate inuicem litigamus, inuicem mordemus; quid restat, nisi vt consummemur egestate & fame?

Ppp

Ratio

8. Ratio altera huius diuini affectus hæc est, quoniam opus istud, opus misericordiae est. Sæpe se Deus apud veteres iratum protestabatur, furentem, indignantem, exacerbatum, & exasperatum: sed hoc ad effectum solummodò castigationis referendum erat. At quando super nos effundere voluit diuitias gratiæ & misericordiae, nõ iam in figura modò, sed in veritate quoq; voluit esse vero affectu misericors & miserator. *Debit* (inquit Apostolus) *per omnia fratribus similari, ut misericors fieret.* Num non erat misericors Deus, antequam fratres haberet, factus homo? erat quidem effectus, faciens misericordias; sed non erat misericordis, non nostram misericordiam illius consentiebat. Factus homo, & fratribus similis, passibilis & mortalis, factus est & vero affectu misericors: ut patiens & tentatus, posset iis, qui tentantur, compati & auxiliari. Moyses idè iubetur in monte terræ contemplari, ut non tantum bonum perdidit ob suam incredulitatē ad aquas contradictionis; ac propterea, quantum deliquit, non dans gloriam Deo. Audis Deum illi improperatē hoc peccatum, quando iubet, ut terram contempletur? Contemplare terram: cumq; videris eam, ibis & tu ad populum tuum; sicut iuit frater tuus Aaron: quia offendisti me in deserto Sin, in contradictione multitudinis, nec sanctificare me voluisti coram ea super aquas. Christus ergò similiter, ut sentiret in se, quanta esset nostra infirmitas & infelicitas, qua summum bonum amisimus, sic ad nos venit, ut non videret modò oculo pietatis, sed tactu & palpatione ipsius, infirmitatis nostræ calamitatem. *Vnde viuacius nobis compatetur. Tentatus per omnia pro similitudine absque peccato.* Etiam Aaron morituro obiecit Deus eandem incredulitatem: *Pergat* (inquit Deus ad Moysen) *Aaron ad populum suum: non enim introibit terram, quam dedi filius Israel: eò quòd incredulus fuit ori meo ad aquas contradictionis.* Sed non illi ostendit terram ipsam, sicut Moysi, ut de illius priuatione Moyses doleret maximè; qui propterea in hoc expressior fuit Christi figura, qui maximè doluit super afflictione nostra.

Heb. 2. 17.

Num. 27. 12.

Heb. 4. 15.

Num. 20.

24

Hoc ad documentum nostrum, ut videntes ac sentientes mala nostra, doleamus, & dolentes quæramus eripi ab illis. *Ego* (inquit Ieremias) *uir videns paupertatem meam in virga indignationis eius.* Vide, vide paupertatem tuam, vide contra te indignatum Deum propter peccata tua. Quantæ sunt mortaliu calamitates: quantæ molestiæ? quantæ mortes? An non eas patimur omnes? an non experimur? Attamen tantis omnibus obruti malis, quis illas diligenter intueatur? Quis oculo sapientiæ atq; prudentiæ aspiciat mala sua? Quis aduertit, ea ex Dei iustitia super nos proficisci? Videte, videte infelicitatem vestram, ne vos faelices existimetis. Si rogas Deum: *Vide humilitatem* (id est afflictionem) *meam, & laborem meum:* & tu ipse laborem & dolorem considera. O si ascenso monte contemplareris terram vitentium, caelestem gloriam; gaudium illud plenum, profectò gemens clamares: *Hæu mihi, quia incolatus meus prolongatus est: habitavi cum habitantibus Cedar.* Cedareni habitabant in vmbra culis per solitudinem. Sed id potissimum attende, cur ista patiamur. Punio ista, est nostræ iniquitatis; malum, malum trahit; ex malo malum, ex culpa pœna. Quando Sapiens dicit: *Propter peccata serua multi Principes eius: & propter hominis sapientiam, & horum scientiam, qui dicuntur, vita Ducis longior erit.* Quid aliud intendit, nisi ut aduersitatum causam intelligamus. Mala est pluralitas Principum, siue simul regnantium, siue frequenter sibi succedentium. Sed vnde malum hoc? propter peccata terræ. Populi sub tali cadunt dispendio ob illorum delicta. Ista intelligite, ut causas excidatis aduersitatum, & bene sit vobis.

SECUNDA PARS.

Tribus ex lachrymis Christi arguuntur illius amorem erga defunctum Lazarum. *Ecce* (inquiunt) *quomodo amabat eum? dicentes autè. Non poterat hic, qui aperuit oculos cæci nati, facere, ut & hic non moreretur?* Supponunt, quòd qui amat iuuet, & malum rei amate depellat quantum potest. Isti si cognouisset plene, & amore Christi & po-

& potestatem, cognouissent nihilominus mala hominum cunctorum, quos amat Christus; conelussissent profectò, quod ex his omnibus eriperet illos. Ista cognitio ad nos pertinet, qui possumus ex vtraq; parte arguere: ab effectu videlicet ad affectum; & ab affectu ad effectum; & vtrunq; per se ipsum animaduertere. Affectus magnus est, quando quidem affectus Dei est, qui, quoniam in Diuinitate affici non poterat erga creaturam; humanitatem, in qua posset affici, personaliter assumpsit. Cuius affectus, vt in creatore amori quantum licet æquaretur siue assimilaretur, omnium est maximus, vt augeri non posse videatur. Erità Deus bene nos amore diligeret, in creatore videlicet & creato, eoque summo in suo genere, sicut & increatus summus est absolute, vt potè infinitus. O Dei nimiam charitatem! an non sat erat ab eo nos diligi in creatore amore? Tantus est ille, vt creatum quoque adhibuerit, vt modis omnibus nos diligat, quibus amari possumus. Quis verò puter creatum istum amorem voluisse Deum assumere, qui summus non esset, qui non apicem attingeret charitatis? ecce affectus maximus.

11 Effectus verò in duobus stat: Primum videlicet in malis tollendis, bonisq; donandis: Deinde in modo, quo tantum nobis effectum contulit. Malorum cognitio quomodò potest haberi, quando & mala vniuersa huius vitæ, & alterius innumerabilia continet & inmensa? Propterea enim Deus ipse omnipotens in tantâ malorum abyssum genus permisit humanum cadere, vt ab eis nos eripiens nimiam suam nobis ostenderet charitatem. At bona quis animo comprehendat, quando incomprehensibilia sunt? Noscant homines bona ista transfuentia, quibus indignos omnes homines reddit iniquitas. Norint sancti magna ex parte spiritualia bona, illis in hac quoq; vita prouidè abundanterq; concessa. Restant cœlestia, quæ mortalibus incomprehensibilia sunt. Restat Deus ipse immensus, qui omne bonum est. Restat gaudium Domini nostri. O bona multa, magna, perpetua.

12 Modum priusquam tangamus, proportionem inter affectum & effectum consi-

deremus. Tantus affectus tantum postulat effectum; non alium flagitat affectum effectus huiusmodi. Vt se declararet Deus, Mundum condidit opus pulcherrimum, virtuosum, valdè bonum, magnum, vt ordo illius requirebat: At noui cœli, nouaq; terra expectabatur; id est nouus mundus, seculumq; futurum, quod veteri ineffabiliter superemineret. Mundus iste est noua creatura, quam amor præcipuè debuit generare. Sicut ergò Magno Deo orbis iste respondet; *magnus est* (vt dicit Propheeta) *excelsus, & immensus*. nõ aliter nimia charitati effectus illa dignus debuit respondere. Et sicut mundus non nisi ab Omnipotente prodire valuit: ita mirabilis iste effectus humanæ salutis, aliam nequiuu habere originem, quàm summum illum amorem, quo Deum suam creaturam diligere congruebat.

13 Modus autem, cum eximius affectus in eximio effectu se declarat, eximius pariter sit profectò necesse est. Hic autem, vt affectui & effectui responderet, haud secus personæ congruit amanti & saluanti, diligenti & efficienti; in qua est affectus, & à qua est effectus: qui effectus est Christus, Deus & homo; Filius Dei, & filius hominis. Sed Deus absconditus, & homo manifestus. Ergò modus iste, vt Diuinus esset, debuit altissimus esse super omnem modum creaturæ, sed incognitus & inuisibilis. Vt esset humanus, debuit humillimus esse infra omnem creaturam. Ita quod extrema ista, nimie tum celsitudinis tum demissionis; quò sunt ab inuicè magis distantia, eò plus propius atq; strictius coniungerentur, seq; miruò demonstrarent; vt altitudo eminentius ascenderet, quo profundius abiectio se humiliaret. Humilitas verò ex cõiunctione cum eminentissima celsitudinæ, depressionem suam faceret claram magis atq; euidentem.

14 Modus autem iste duo continet, secundum quod duo erant, propter quæ fuit ista saluatio. Nam peccatum duo mala inuexerat, & Deum offendens, & hominem ledens: Deo gloriam detrahens, homini vitam. Vt autem gloria Deo redderetur, Is qui Rex erat gloria; Dominus virtutum

exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens, & sic humiliavit semetipsum, vt vita homini redderetur. Qui in Deo vita erat, factus est obediens vsq; ad mortem: & pro gloria Dei & vita hominis, factus est obediens vsque ad mortem Crucis; vt in morte vita sit, honor in Cruce. Propterea & ipse Glorificator Dei, & hominum Saluator, Deus fuit & homo. Deus, vt plenus honor Deo exhiberetur; qui honor vere sit honor Dei, quo se Deus absconditus exinaniuit; vt iusta fieret recompensatio honoris & gloriae, quæ fuerat per peccatum Deo subtracta. Homo autem, vt mori posset, & moriens se vita priuaret, quam hominibus condonaret. Rursus, Deus & homo simul, vt duo illa, quæ dicta sunt, posset & absolute præstare, & sufficienter. Nam si Deus iste, homo non esset, quomodo se potuisset gloria exinaniri, vt Patre honorificaret? Gloriae quippe Solem nube texit nostræ mortalitatis & vilitatis; vt hoc, se illa veluti expolians, Deum decore indueret. Vt verò vita, qua moriens ipse homines omnes viuificaret, pro omnibus sufficiens esset, homo iste mortalis, immortalis quoq; Deus debuit esse. Quòd Lazarum suscitaturus, Patri gratias agit, testans se ab eo exauditum, hoc pertinere ad Dei gloriam exhibendam, qua se quodammodo exiit, quasi per se non valens mortuum viuificare. Quòd longi itineris laborem subit, quòd periculum se exponit, vadens in Iudæam, vbi voluerant illum lapidare, vt à mortis somno Lazarum excitaret, hoc est quòd dolores nostros ipse portauit, vt eius liuore nos sanaremur. Propter hos duos effectus, puto duos agnos quotidie immolari à lege fuisse institutum.

15. Tam ad specialia descendamus, in quibus inglorius apparet, & affligitur. Portat improprium, ratione tum personæ suæ, tum operationis. Vere filius Dei erat: Hoc si confiteretur, vitio dant atque blasphemias & morti damnantes, & in cruce exprobrantes: *Si Filius Dei est, descendat nunc de cruce.* *Benè omnia fecit, & dicunt tamen: Non est hic homo à Deo, qui sabbata non custodit.* Impropria verò, quæ super

Io. 7. 30. I. ai. 53. 4.

Exo. 29. 38.

15.

Mat. 27. 42.

37.

Ioan. 9. 16.

illum ceciderunt; fuerunt primo detractiones, quibus apud turbas illum diffamabant. *Nunquid & vos seducti estis? Nunquid aliquid ex principibus credit in eum? Sed turba hæc, quæ non nouit legem, maledicti sunt.* Persecutionibus: *Propterea persequantur Iudæi Iesum: quia non solum sabbatum soluebat, sed & Patrem suum dicebat Deum.* Accusationibus: *Hinc inuenimus subuertentem gentem nostram, & prohibentem tributa dari Cæsari, & dicentem se Christum Regem esse.* Actionibus: *Et viri qui tenebant eum, illudebant ei, cadentes: & velauerunt eum; & percutiebant faciem eius, & dicebant ei: Prophetiza, quia tuus est qui te percussit. Et alia multa blasphemantes dicebant in eum. Et Herodes illi indutum veste alba. Et milites susceperunt eum in pratorium, & plectentes coronam de spinis imposuerunt capiti eius, & veste purpurea circumdederunt eum, & dicebant; Ave Rex Iudæorum, & dabant ei alapas. Exiit ergo Iesus portans coronam spinæam & purpureum vestimentum. Exprobrationibus publicis: *Prætereuntes autem blasphemabant eum dices: Vah qui destruxit templum Dei, & in triduo resedificas illud. Dolo affligunt tenentes, ligantes, ducentes, percutientes, flagellantes, spinis coronantes, crucem imponentes, crucifigentes, aceto potantes.**

Hoc beneficium, maxime nobis recordandum est. Propterea legi non sat fuit, quòd sacrificia statuisset, quòd ea Moyses repetiuisset, legem repetens, sed completo iunere per desertum denud commemorat illis, quæ facere ingressi in terram debuissent: *Vt inde vitam hauriamus.* Sed heu! tanto beneficio ingrati, vitam negligimus, diligimus mortem, & hoc primo fratres nostros ad mortem persequentes. Id facientes, qui possunt omnes, quod de Principe dictauit Salomon: *Leo rugiens, & sus esuriens, princeps impius super populum pauperem.* Christus sua morte nobis donauit vitam; & nos impii, pauperes, ac debiles quærimus ad mortem: non autem ab eis timentes, sicut Herodes timuit à nato Rege, sed ex crudelitate. Vnde bene inueniuntur

Exo. 29. 38.

Præ. 11.

Mat. 27. 42.

concur

cuntur in libro Sapientiae, dicentes: *Circumueniamus iustum, quoniam inutilis est nobis, & contrarius est operibus nostris; & reliqua verba, quae ut ibi posita sunt, sicut de quolibet iusto dici possunt, ita peculiariter in Christo vera sunt, ut ibi patet. Ut sic doceamur, socios nos Christi esse debere in sustinendis iniquorum persecutionibus: Si me (inquit) persecuti sunt, & vos persequantur.*

17. *Secundò. Qui oderunt sapientiam, hostes sunt animae suae, mortemque sibi conficiunt: nescientem quòd per peccatū mors ingressa est in orbem terrarum: & idèd, qui diligit iniquitatem, odit animam suam, atque seipsum interimit:* atque ita dum aliis mortem intemat impius, sibi ipsi mortis est auctor: quod ex Salomonis proverbio illo trahitur: *Dux indigens prudentia, multos opprimit per calumniam. Qui autem odit auariciam, longi sunt dies eius.* Vides inferri, quòd qui auaricia ductus alios opprimit, is breui uiuet tempore: quòd quidem qui odit auariciam, longo uiuit tempore. Non sic Dominus noster, qui animam suam posuit ad mortem, ut poneret animam nostram ad vitam. Ergò tametsi propter multitudinem peccatorū iam fecimus, grandi tamen uoce Domini Iesu excitati resurgamus ad vitam. Sicut enim lachrymis ostendit, quomodo nos amaret: Ita clamore valido reuocans à sepulchro, magnum nostrae salutis zelum ostendit. Nolle nos mori deditos esse: Non uult mortem peccatoris, sed ut uiuamus. Audite ergò, & uiuite.

18. De cadaueribus nostris ascendit factor, ut Isaias iam olim praedixit, quoniam in morte multum profecimus, addentes iniquitatem. Propter hoc Christus se ipsum pro nobis obrulit Deo Patri in odorem suauitatis. Odor ille suauissimus Domino efflabatur à sacrificiis. Unde scriptum est: quòd offerrent sacrificia & holocausta, in fomitum ignis, & in odorem suauissimum Domino, qui surgit de holocausto, & de liberationibus eorum. Verum holocaustū est Christi mors, cū libamentis suis & circumstantiis. Hec Deo suauis est; ut non illifateant peccata nostra; ut non obstante

factore nostro, propter suauitatem odoris huius holocausti, indulgeat iniquitatibus nostris, & reuocernos ad vitam. O utinam & nobis sit odor suauitatis mors ista benedicta; ut grata sit; ut libenter illam contemplerur, & multo magis imitemur; sic factorem nostrum à nobis ablegantes; ut uita nostra sit uirgula fumi, ex aromatis. myrrhae, & thuris, & uniuersi pulueris pigmentarij; ut tandem digni simus loco uoluptatis. Amen.

MORALE.

19. **S**ED heu, quam longè absumus à Cruce Domini, à charitate Domini, à Domini suauitate: Quae est enim uita nostra: mortis imago. Qui mores nostri: vermes ex putredine seaturientes. Quae studia? in malis perseuerare, dū uiuimus super terram. Obdurim⁹ in malo; inforduimus in sceleribus. Nulla nostra reliqua spes est. Si nō ueniat Christus uita nostra, qui aperiat tumulos nostros, & educat nos de sepulchris nostris. Quamdiu mansit homo, ubi erat lignum uitae? Deus scit, si ad multas horas. Expulsus indè, quādiu moratus est in regione umbræ mortis? Quot temporis momenta, quot saecula praeterierunt, dum temporis accederet plenitudo? Nos sumus *1. Cor. 10.* in quos fines saeculorum deueniunt. Nos *11.* etsi sint duodecim horæ diei, vix circa undecimā uocati sumus ad opus uitae. *Mat 20. 6.* Quid hoc? In figura nostri facta sunt haec. Citò cadimus, citò surgimus. Illicò adest nobis mors, uita peregrinè profecta est, tardat venire. Et cū uenerit & pulsauerit, nos de intus clamamus: *Noli mihi molesta esse. iam Luc. 11. 7.* ostium clausum est. Ostium (inquam) lapideum: *Pueri mei mecum sunt in cubili:* sensus mei in requie sunt, oblectantur in somno mortis, in cubili uoluptatis; & in loco miseriae: quæso, requiescam in pace. Sed quid uita nostra? *Lazarus amicus noster dormit; sed uado, ut à somno excitem eum. Lazarus mortuus est; sed eamus ad eum. Qui dormiūt, 1. Thess. 5. 7* nocte dormiūt, sed erit nox ista perpetua? *Psal. 40. 9.* Nunquid qui dormit nō resurget? Si ad te respiciunt oculi nostri, qui cadit non resurget? Sed mali homines proficient in peius, addentens praeruaricationes. En mūdus

totus positus in maligno, vltra non reuertitur. En populus requiem adeptus in terra, dereliquit Deumfactorem, à quo non est ipse derelictus in deserto. En captiuitas longa decem tribuum, quæ nunquam resipuit, nunquam rediit in terram suam.

4. Re. 17. 6. Quia non addam vltra misereri domui Israël, sed obliuione obliuiscar eorum. En fideles quamplurimi qui recesserunt à Deo suo, nec cogitant de reuersione, gradientes viam iniquitatis, proficiscentes in regionem longinquam, homines duræ ceruicis, mentis duræ; clamet licet Christus, vt resurgant, vt reuertantur à via sua pessima, surdi ad audiendum, tardi ad credendum, mortui ad operandum.

20 Quid mollibus vestiris? Quid vacas comestationibus? Quid in luxuriis volutaris? Quid nummi factus es seruus? Quid rapinam bonorum exerces? Quid simplicibus infidiaris? Quid conculcas debiles? Quid opprimis pauperes? Quid potentioribus allentis? Quid diaboli mancipium factus es? Quid caput reclinas, vbi diu requiescere nõ valebis? Quid dormis? Quid stertis? Quid iaces vino & ebrietate sepultus? **Rom. 13. 11.** Hora est iam, nos de somno surgere. Dura requies in lapide, aspera delectatio in arida terra, vilissima in cæno volutatio. Non relinquant tu iniquitatẽ; ipsa derelinquet te; quin magis tenebit te, vt qui viuens illam derelinquere noluisse, mortuum te inuitum retineat vinculis sempiternis, vt ligatis manibus, & pedibus ab ea te non valeas exoluere in æternum. Heu si spiritus immundus exiens ab homine, nec requiẽ inueniens, ad eundem toto conatu regredi meditatur, quid putas, cupit, conatur, studet Spiritus Sanctus? A Patre & Filio proficiscens quærit requiem in tabernaculo suo. **R. 131. 3. 14** O David sancte quid canis? Si introiero in tabernaculum domus meæ, si ascendero in lectum strati meæ, si dederò somnum oculis meis, & palpebris meis dormitacionem, donec inueniam locum Domino. Vbi dicat. *Hæc requies mea in sæculum, sæculi.* Et tu dormis, & tu dormitas, & tu requiem tibi comparas, nihil cogitans, quæ Dominus sunt, nequaquam sollicitus, vbi Do-

minus requiescat. Non tanta diaboli malitia, quanta est Christi bonitas. Requiem sibi deputat ille in pernicie nostra: si quiescentem tenet Christus, si nobis miseretur, illius delitiæ sunt diuitiæ nostræ: delitiatur, si miseretur: dormit, & requiescit, si nos salui sumus. Et inuenientur, qui locum dent diabolo; & Christus expellitur foras? Et non inueniet ipse, vbi caput suum reclinet? Et abiiciet eum Dauid à se? Et erit ipse tanquam viator declinans ad manendũ: & non erit qui recipiat eum in domum suam? Non sic optat peregrinus hospitari, sicut Christus ingredi ad penetralia cordis nostri, habitare per fidem in cordibus nostris. Quid dices in die vltionis, audiens illum: *Hospes eram, & non collegisti me?* Seruus Abraham ingressus domum Laban, donis domum illam auxit. *Venit filius hominis quærere, & saluum facere, quod perierat.* Quid puluis pedum iis, qui illum non susceperunt in domos suas? mors, puluis mortis. Mortui sint, necesse est, qui vitam non suscipiunt. O crudelis Christo, qui illum pulsantem repellis. O crudelis tibi, qui vitam tibi offerentem respis. O demens, qui tuum à te abigis Saluatorem.

Et quanam est vox clamantis ad sepulchrum: *Lazare veni foras:* nisi corripentis in porta? nisi post tergum admonentis? nisi a somno mortis excitantis? O vltimam de nobis verum sit: *Qui corripit hominem, gratiam postea inueniet apud eum magis quam ille, qui per lingua blandimenta decipit.* O vilem correptionem! ô salutaria verba! ô linguã saluantem! *Clamane cesses: quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum.* Hoc facit, qui amat. Propè accessit, vt audiretur: tolli iussit lapidem, vt vox ad illum penetraret. *Tollite, tollite lapidem, si vultis audire; auferte duritatem, quæ tactum non admittit.* Nam Christus simul dum clamat, tangit. Equidem *verba Domini sunt quasi malleus conterens petram:* Habent ipsa tantam vim. Sed nō, si cor tuum obdurasti, vt non audias vocem Domini, verbum eius ad illum reuertitur vacuum.

Tollite

Tollite lapidem: duritiem, atque obstinationem submouere, & erit vobis salus. Quantam gratiam Christo habere debemus, qui nobis verba protulit admonētia, vt refurgamus? Audite, audite, & intelligite, ne decipiāmini per linguę blandimenta, per carnis suasiones, per dæmonis suggestiones, per ea, quę mundi sunt, siue occulta sint, siue aperta surreptiones. Pudor est enim, clamorem non audiuisse, sed vocem tenuem, sed dispendium maius. Ait enim Sapientia: *Viro, qui corripientem dura ceruice contemnit, repentinus ei superueniet interitus, & eum sanitas non sequetur.* Clara sunt verba, ea mente percipite. Repente interibit, qui se saluantem reicit, qui folia lignorum paradisi, quę sunt ad sanitatem gentium, proicit a se. Et propterea eum sanitas non sequetur. Vultis ergo vitam ac sanitatem? suscipite infirmum verbum, quod sanat omnia, & ducit ad vitam sempiternam. Quam nobis concedat. Amen.

DOMINICA DE LAZARO.

CONCIO PRIMA.

Erat quidam languens Lazarus à Bethania. *Ioan. 11. 1.*

ARGUMENTVM.

Consideratur miraculum Lazari suscitari, quoad se & quoad nos. Gloria Dei inde sequitur. Sustinendus Deus, vt eius consolationem sentire mereamur. Quomodo infirmitas & mors nostra sit ad gloriam Dei.

MERVS ille discipulorū Christi, quem expresserunt dicentes. *Domine, nunc querebant te Iudæi lapidare, & iterum vadis illuc?* docet, sic

aliis prospiciendum, vt nobis tamen à malis caueamus. Iuxta quod & Apostolus *2. Cor. 8. 13* leemofynam suadens ait: *Non vt aliis sit remissio, vobis autem tribulatio.* Docet nihilominus magis in vniuersali, vt dum bonum aliquod intendimus, soletur moliamur, ne inde aliquod malum forte maius prodeat. Mortuo Lazaro dicit Dominus discipulis suis: *Eamus in Iudæam iterum:* non expressit itineris huius causa. Obicitur ipsi periculum, quod prius vix lapides euitauerit Iudæorū. Reuelat exinde causam, cur in Iudæam ire disponat: *Lazarus amicus noster dormit, sed vado, vt à somno excitem eum.* Huic causę detrahunt ipsi tantquam non æquali, instanti periculo. *Si dormis (inquiūt) saluus eris.* At cognita morte Lazari, & Domini voluntate, qui dixit *eius manifeste. Lazarus mortuus est, sed eamus ad eum,* vltra contradicere non sunt ausi: quin *Thomas* magis audacter dixit ad discipulos *Eamus & nos, & moriamur cum eo.* Ergo dum possunt discipuli, declinant à malo. Dominus quoque obiecto sibi lapidum periculo respondit. *Nōnè duodecim sunt horę diei?* ostendit sic quidem benefaciendum, vt non nobis ipsis incommoda comparemus: notat enim quod Iudæi mutantem malum suum propositum, non essent illum præterea lapidaturi. Sic sibi cauit *Thamar*, quę sibi prospectura, dum nõ traditur fratri defuncti mariti sui, vt lex iubebat: præcauit, ne id sibi mortis periculum crearet, dum mercedem concubitus requisit, & promissę mercedis arrabonem. Hoc est speciale documentum quod ab historia trahimus præsentis lectionis Euangelicę. Igitur attendite.

Duo ergo continet præsens lectio. Alterum, est beneficium & auxilium, quod *2. Diuisio.* Christus præbuit indigentibus. Alterum est cautela, qua prouidit, ne inde malum, aut sibi aut suis proficisceretur. *Boni collatio, Mali cautio.*

Postulat ordo, vt à bono exordiamur. Lazarus amicus Domini infirmatur, moritur, sepelitur, iam færet quattuor dies. Inde sorores valide cōtristantur. Dominus vero hæc omnia tollens incommoda, & fratrem viuificat, & sorores lætificat. Vnde & bona maiora